

Jauni *SALIX DASYCLADOS* un *POPULUS X WOOBSTI* kloni reģistrēti CPVO – slēdzam licences līgumus klonu pavairošanai

Latvian State Forest Research Institute "Silava", Riga street 111, Salaspils, Latvia
e-mail: info@silava.lv

Vītoli dzimtas sugas augi ir ātri augoši koki vai krūmi, kuri hibridizējas. Gandrīz visas sugas un to hibrīdi veģetatīvi pavairojami ar sakņu vai vasu spraudņiem, jo kokaugu mizā ir augsts auksīnu saturs. Iespēja apsakņot lapotus vai bezlapotus vasu un sakņu spraudņus padara šīs sugas piemērotas ātram pavairošanas procesam. Vietējie kokaugi jau ir pielāgoti klimatiskajiem un citiem augšanas apstākļiem reģionā vai valstī. Pieprasījums pēc izejvielām, ražas novākšanas un apstrādes tehnoloģijām strauji mainās, turklāt pēdējos gados arvien vairāk tiek vērtēti koku stādījumu sniegtie ekosistēmu pakalpojumi, kas ietekmē selekcijas programmās izmantotos selekcijas parametrus, ne vienmēr koku stumbra izmēri ir noteicošais faktors.

Latvijas Valsts mežzinātnes institūta "Silava" pētnieki atlasījuši un pavairojuši tādus vietējo vītoli sugu klonus, kuri ir piemēroti daudzfunkcionālai izmantošanai, un būtu izdevīgi komercializācijai ierobežotajā Latvijas un Baltijas valstu tirgū. Divi *Salix burjatica* Nasarow kloni – **Visvaldis** (vīrišķais, reģistrācijas nr. 20133297) un **Monika** (sievišķais reģistrācijas nr. 20130683) tika atlasīti no ceļmalā augošiem savvaļas vītoliem, tie ir iepriekš pārbaudīti un reģistrēti Kopienas Augu šķirņu birojā (CPVO). Abiem kloniem ir augsts apsakņošanās koeficients, spilgti dekoratīvi dzinumi, tie ļoti labi atjaunojas ar atvasēm pēc ražas novākšanas, to ziedi ir pievilcīgi bitēm un citiem apputeksnētājiem, arī dzinumus iespējams izmantot amatniecības izstrādājumu izgatavošanai. Abiem kloniem ir vidēja ražība un tie ir piemēroti mehanizētai novākšanai ar "Bioballer tipa" mašīnām.

Papeles klonu **Auce** (P0114) *Populus x woobstii* (R. I. Schröd. ex Regel) Dode (reģistrācijas Nr. 20142267) Latvijā ierīkotajos zinatniskajos imēģinājumos stādīja pagājušā gadsimta beigās, un tam bija labi augšanas rezultāti (4,2–9,8 t sausnas gadā gan meža, gan lauksaimniecības apstākļos), pamatojoties uz šiem rezultātiem, tagad tas ir apstiprināts kā meža reproduktīvais materiāls Latvijā un reģistrēts CPVO, kā arī veiktas tā viendabīguma pārbaude.

Kārķu un papeļu kloni ir ģenētiski indentificējami izmantojot LVMI Silava izveidoto ģenētiskās informācijas datu bāzi (simple sequence repeat (SSR) markers).

Auce (P0114)	
Selekcijas veids	mutācija
Klona pavairošanas metode	spraudņi
Lapas plātne : clapas virsējās daļas krāsa tai plaukstot	Zaļa
Lapas plātne: attiecība centrālās dzīslas garums/ lapas platums	Liea
Lapas plātnes pamatne	Ķīļveida izliekums
Kātiņš: attiecība lapas kāts/centrālā dzīsla	Mazs
Galotnes pumpurs: zaļo dzinumu parādīšanās brīdis.	Vidējs

Visvaldis	
Apraksts	Atlasīts no dabiskas audzes ceļmalā Latvijas Ziemeļaustrumu daļā. Atlases kritērijs krūma forma – iztaisnoti dzinumi, intensīvi zaļi, pievilcīga mizas krāsa pavasarī un kupla cera forma, kas veido biomasu.
Pavairošanas metode	Spraudņi
Dzimums	Daudzgadīgs, vīrišķais
Plaukšanas laiks	Agri
Cita informācija	Dzinumi stāvi un dekoratīvi, labi padodas smagās augsnēs.

Monika	
Apraksts	Atlasīts no dabiskas audzes ceļmalā Latvijas Ziemeļaustrumu daļā. Atlases kritērijs krūma forma – iztaisnoti dzinumi, intensīvi dzeltena, pievilcīga mizas krāsa pavasarī un kupla cera forma, kas veido biomasu.
Pavairošanas metode	Spraudņi
Dzimums	Daudzgadīga, sievišķais
Plaukšanas laiks	Agri
Cita informācija	Dzinumi smilšainās un mālainās augsnēs veido dažādas krūmu formas – smilšainās augsnēs stuburu izliekumi ir lielāki.

